

Harmen (Hampie) Johan Marie Bijlard is geboren op 17 juni 1914 in Nijmegen. Hij was een zoon van Willem Herman Petrus Bijlard en van Johanna Hendrika Gerarda van Rossum. Hij had drie zussen en twee broers. Petrus Canisius (Piet) (1921) was één van zijn broers. Zijn vader was architect en adjunct-directeur van de Gemeentewerken in Nijmegen. De familie was katholiek en ging naar de Sint Stefanuskerk aan de Berg en Dalseweg in Nijmegen.

In Nijmegen waren voor de oorlog bij de verschillende parochies katholieke Scoutinggroepen actief. Aan de parochie van de Sint Stefanuskerk aan de Berg en Dalseweg in Nijmegen was de St. Stephanusgroep, onderdeel van de Katholieke Verkenners, verbonden. In januari 1934 kreeg Hampie bij deze groep zijn erkenning als scoutsleiding en hij bleef dit tot 1937. In 1938 was hij deel van de deputatie van de jeugd uit Nijmegen, die deelnam aan het jeugddefilé in Amsterdam voor H.M. de Koningin. Dit werd georganiseerd ter gelegenheid van haar 40-jarig regeringsjubileum op 6 september 1938. Op de foto is Hampie de tweede van links.

Tussen het parochiehuis en de St. Stephanuskerk aan de Berg en Dalseweg werd het Verkennershuis voor de verkennersgroep van de St. Stephanus gebouwd. Op zondag 21 mei 1939 werd het honk officieel in gebruik genomen en aan het kerkbestuur overgedragen. Aalmoezenier Damen van de verkenners beleefde een gloriëdag.

Op 23 april 1929 werd de eerste katholieke verkennersgroep in Nijmegen opgericht: de St. Jorisgroep. Deze hoorde bij de parochie H. Antonius van Padua. Het hoofdkwartier bevond zich in een houten gebouw achter de kerk aan de Groenestraat. Hampie was voor de oorlog mede-oprichter van de Petrus Canisiusstam van de Sint Jorisgroep, waar ook Jan van Hoof lid van was en Jos de Fraiture oubaas.

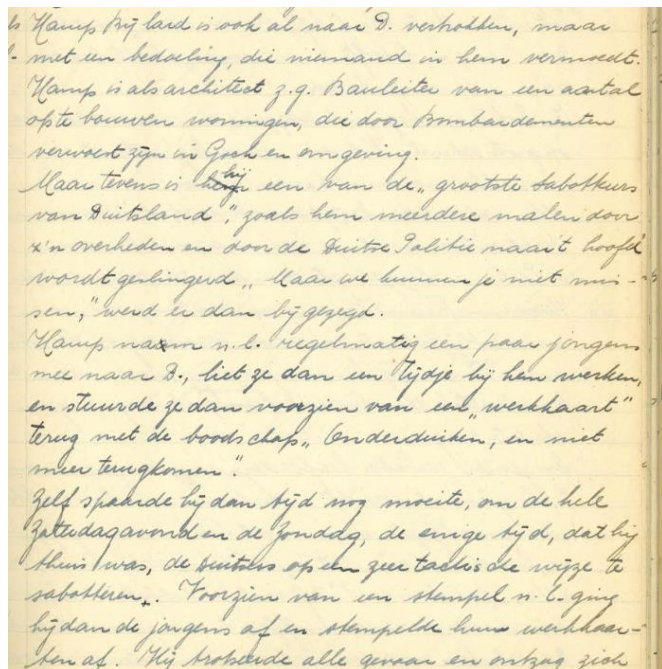
Aan de parochie van de Maria Geboortekerk, ook aan de Berg en Dalseweg in Nijmegen, was de mgr. Hamergroep, onderdeel van de Katholieke Verkenners, verbonden. De groep was op 8 september 1936 opgericht door Pastoor Biesta. Ze had welpen en verkenners en de leden droegen een bruine das. De groep was vernoemd naar de Nijmeegse Ferdinandus Hubertus Hamer die missionaris was en in Mongolië tot bisschop werd gewijd. Tijdens de Bokseropstand werd hij onder afschuwelijke omstandigheden in juli 1900 ter dood gebracht. Vlak voor de oorlog nam Aalmoezenier P. van Kessel het initiatief om een stam op te richten en hij vroeg Hampie Bijlard of hij de nieuwe stam wilde leiden. Op dat moment was Hampie nog lid van de Petrus Canisiusstam. Op 24 november 1940 richtte Hampie de Mgr. Hamerstam op en werd Baas van de stam. Jos de Fraiture werd oubaas. Na het vertrek van

Pastoor van Kessel in augustus 1942, werd Pastoor Van Ditters aalmoezenier. Hij werd op 21 december 1943 opgevolgd door Pastoor P. Jansen.

Na het verbod op Scouting in april 1941 ging deze stam ondergronds verder onder de naam Debatingclub. Wim Bartels, hopman bij de groep, werd toen Baas omdat Hampie naar Duitsland vertrok. De stamleden kwamen ondergronds samen, onder andere in de stoffeerderij van dhr. Beerendonk aan de Groesbeekse Dwarsweg en de villa van dhr C. Schretlen, commissionair in effecten, die achteraf woonde aan de Holleweg 67 in Nijmegen. Als Hampie in Nederland was tijdens verlof ging hij vaak bij de stam langs, die illegaal samenkwamen. Voortrekker Gerard Knipping hield in de oorlog een logboek bij over de activiteiten van de stam.

Piet, de broer van Hampie, studeerde voor accountant en had op 22 februari 1944 de boeken gecontroleerd van het Canisius Ziekenhuis. Op die dag ging 12.15 uur het luchtalarm en iedereen moest binnenblijven. Rond 13.15 werd het alarm opgeheven. Alle scholen, winkels en kantoren liepen leeg. Iedereen wilde zo snel mogelijk naar huis. Piet nam de tram om naar huis te gaan. Vlak daarna treffen alsnog zware Amerikaanse bommen een groot deel van het Nijmeegse stadscentrum. Het stationsgebied van bezet Nijmegen was één van de "targets of opportunity", als alternatief als doelen in Duitsland wegens slecht weer onbereikbaar bleken. Deze ramp kostte bijna 800 burgers het leven. Piet komt om als zijn tram getroffen wordt. Zijn naam staat vermeld op gedenksteen van hockeyclub Union. Freddy Weijers, welp bij de Scoutinggroep van Hampie, kwam tijdens dit bombardement om op Grote markt. Ook John van Ophuijsen, hopman bij de André de Thaye groep, kwam om bij het station. Jan Jong, die omkwam in september 1944 tijdens zijn werk als ordonance, was voortrekker bij deze groep.

Harmen was tijdens de oorlog actief met verzetsactiviteiten. Hij was bouwkundig tekenaar en werd bij het bouwbedrijf Derichs und Konertz in Goch te werk gesteld die na de bombardementen op Duitse steden de herbouw verzorgde. Hij vervalste daar papieren en hielp daarmee landgenoten uit de Duitse Arbeitseinsatz naar Nederland terug te keren. In zijn dagboek beschrijft Gerard Knipping hoe Hampie te werk ging.

to Hampie bij land is ook al naar D. verholpen, maar
met een bedacht, die niemand in hem vermoedt.
Hampie is als architect z.g. Bauleiter van een aantal
op te bouwen woningen, die door bombardementen
verwoest zijn in Goch en omgeving.
Maar tevens is hij een van de „grootste saboteurs
van Duitsland“, zoals hem meerdere malen door
de overheden en door de Duitse Politie maar 't hoofd
wordt gevingerd. Maar we kunnen je niet mis-
sen,“ werd te dan bij gezegd.
Hampie was een n.l. regelmatig een paar jongens
mee naar D., liet ze dan een tijdje bij hem werken,
en stuurde ze dan voorzien van een „werkkaart“
terug met de boodschap „onderduiken, en niet
meer terugkomen.“
Zelf speelde hij dan tijd nog moete, om de hele
zaterdagavond en de zondag, de enige tijd, dat hij
thuis was, de buitens op een zeer tactisch de wijze te
saboteren. Voorzien van een stempel n.l. ging
hij dan de jongens af en stempelte hunne werkkaar-
ten af. Hij probeerde alle gevaar en ontzag zich

Begin juni 1944 werd hij gewaarschuwd dat zijn arrestatie voorhanden was. Hij had intussen al een onderduikadres geregeld, maar wilde eerst nog de bruiloft van zijn zus afwachten, die op 14 juni zou trouwen. Hij werd op 4 juni 1944 gearresteerd en kwam terecht in diverse Duitse gevangenissen. Via onder andere de Zwanentoren in Kleef kwam hij uiteindelijk in concentratiekamp Flossenbürg (D). Daar is hij volgens het Rode Kruis overleden aan de ontberingen op 6 december 1944 als gevangene nummer 26374. In januari 1946 kregen zijn

moeder (weduwe sinds 1940) en zijn verloofde Fien de Theije uit Westervoort pas zekerheid over zijn dood.

Eind veertiger jaren werd het Verkennerhuis bij de St. Stefanuskerk gebruikt door de verkennergroep Jan van Hoof (grijs/rode das) op de bovenverdieping en de Stephanusgroep op de begane grond. In 1947 is in Nijmegen de stam van de St. Jorisgroep ter gedachtenis aan Hampie als mede-oprichter, herdoopt in de Hampie Bijlardstam. In 1970 fuseerde de St. Jorisgroep met de Broeder Koenraadgroep omdat het ledenaantal te klein was geworden en omdat de twee groepen te dichtbij elkaar lagen. De nieuwe naam werd Scouting Jan van Hoof.

Hampie staat vermeld op het Slachtoffermonument van het Canisiuscollege.

Meer informatie

[Harmen Johan Marie Bijlard \(1\) : genealogie per Harm PRONKER \(harmpronkerbij\) - Geneanet](#)

[Oorlogsdoden Nijmegen 1940-1945 - H.J.M. Bijlard](#)

[Oorlogsdoden Nijmegen 1940-1945 - P.C. Bijlard](#)

[Harman Johan Marie Bijlard \(oorlogsgravenstichting.nl\)](#)

[Harmen Johan Marie Bijlard | Erelijst van Gevallenen 1940-1945](#)

[Weest paraat; officieel orgaan van de Nederlandsche Padvinders, jrg 22, 1937, no 1, 1937 » 1937-01 - Pag. 31 | Delpher](#)

[Weest paraat; officieel orgaan van de Nederlandsche Padvinders, jrg 18, 1934, no. 1, 1934 » 1934-01 - Pag. 12 | Delpher](#)

[BinnendijkCat \(noviomagus.nl\)](#)

[Studiezaal Nijmegen - 579 Collectie Tweede Wereldoorlog Nijmegen 1931 - 2019](#)

[Ferdinand Hamer - Wikipedia](#)

[Maria Geboortekerk \(Nijmegen\) - Wikipedia](#)

[St. Stefanuskerk \(noviomagus.nl\)](#)

[Studiezaal Nijmegen - Scouting Jan van Hoof](#)

Eenige en algemeene kennisgeving.
✠ Eerst heden ontvingen wij het droeve bericht, dat 6 Dec. '44 in het concentratiekamp Flossenburg (Beieren is overleden onze lieve onvergetelijke zoon, broer en verloofde
HARMEN
in den leeftijd van 30 j.
Uit aller naam:
Mevr. de Wed. J. Bijlard-
van Rossum
Nijmegen,
Berg en Dalscheweg 63.
De plechtige H. Requiemmis wordt opgedragen Zaterdag 26 Jan. om 10 uur in de Maria Geboortekerk te Nijmegen.

Personen, die omtrent het verblijf in Duitschland van **HARMEN BIJLARD**, gevangenummer 26374, in welk kamp ook, iets weten, worden verzocht zich met Mevr. Bijlard, Berg en Dalscheweg no. 63 te Nijmegen, in verbinding te stellen.

 <p>† IN MEMORIAM HARMEN BIJLARD</p>	<p><i>Gedenk in Uwre geboden</i> HARMEN, JOHAN, MARIE BIJLARD geboren 17 Juni 1914 te Nijmegen; overleden in het Concentratiekamp Flossenburg in Beieren 6 Dec. 1944, waarvan eerst zekerheid gekregen 11 Januari 1946. <i>Lid v. d. Derde Orde v. St. Franciscus Voortrekker van de Mgr. Hamerston</i> ✠ Een diep overtuigend Geloof maakt sterke en offervaardige mensen. Een krachtig Godsvetrouwen maakt moedige mensen. Een vurige liefde Gods maakt allesoverwinnende mensen. Wie Hampie kende vergat hem nooit meer. Alles voor anderen, niets voor zichzelf. Een jonge man met een rotsvast geloof in God, een levendig vertrouwen in Hem en een vurige liefde voor Hem en voor Zijn lieve Moeder Maria. Zijn Voortrekkersdevies „Ik Dien“</p>	<p>heeft hij tot het laatste toe stipt en trouw nageleefd. Zijn liefde voor het Vaderland zag geen gevaren, zodat hij zijn leven daarvoor geofferd heeft. <i>Zóer</i> velen heeft hij gered en behouden voor het Vaderland. „Ik Dien“. Mogen de Verkenners hem in zulk een trouwe plichtbetrachting navolgen. Lieve Moeder, broers en zusters, hoe gaarne had ik U na alle ellende van den oorlog terug gezien, maar Gods Wil was anders. Liefste Fien, God vraagt het offer onzer scheiding. Zijn H. Wil geschiede. Berust daarin en blijf voor mij bidden, opdat ik spoedig bij Vader en Piet zal zijn, om voor U kracht en sterkte af te smeeken bij God. Heerroom, wees mij gedachtig aan het altaar. Gij mijn vrienden, Broeder-Voortrekkers en Verkenners, bidt voor mij. <i>Mijn Jezus Barmhartigheid.</i> (300 d. 68.)</p>
---	---	--

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op <http://vrijheid.scouting.nl> voor meer informatie en alle andere verhalen.